

погодитися з тим, що стройова підготовка забирає багато часу, який можна було б використовувати більш ефективно.

Таким чином, морально-психологічна підготовленість майбутнього фахівця – важливий напрямок закладу вищої освіти із специфічними умовами навчання та педагогічна мета усіх суб'єктів освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Відбір кадрів на службу до органів внутрішніх справ з виявленням мотиваційних характеристик кандидатів: нНаук. пропозиції / Н. С. Полудьонна, О. А. Лупало, Ю. Б. Ірхін та ін.; за ред. проф. О. М. Джужі. К.: Київ. нац. ун-т внутр. справ, 2007. 76 с.

2. Клименко І. В. Морально-психологічна стійкість працівника поліції в системі його професійно важливих якостей. *Право і безпека*. 2020. № 1 (76).

3. Особистість в екстремальних умовах : матеріали ІХ Всеукр. наук.-практ. конф. (17 трав. 2019 р., Львів). Львів, 2019. С. 27.

4. Полудьонна Н. С. Наукова компонента підготовки фахівців права і функції правосвідомості. *Криміналістика XXI століття: історія, теорія, методологія, практика* : матеріали Міжнар. форуму, міжвуз. круглого столу й Всеукр. конф. К. : Київ. ун-т права НАН України, 2012. С. 59–62.

Симон Юрій Сергійович,
доцент кафедри філософії права
та юридичної логіки Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
філософських наук, доцент

ПРАКТИЧНА ФІЛОСОФІЯ ТА ДИСКУРСИВНА ЕТИКА ЯК ЧИННИКИ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Актуальність дослідження проблеми ролі та значення практичної філософії і дискурсивної етики в системі професійного самовизначення особистості поліцейського зумовлена потребами формування кадрового потенціалу системи МВС, який можливо забезпечити завдяки оптимізації відомчої системи освіти й удосконалення процедури підготовки кадрів, що відповідатиме запитам суспільства щодо професіоналізму працівників Національної поліції. Значимість предмету дослідження також зумовлено «вимиванням»

професійного ядра і некомплектом персоналу органів системи МВС, недостатньою ефективністю системи підготовки, відбору та управління персоналом, відсутністю прозорих механізмів кар'єрного зростання, необхідністю впровадження сервіс-орієнтованого підходу в діяльності органів Національної поліції. Таким чином, сучасний етап розвитку МВС України вимагає вироблення результативної політики в галузі відомчої освіти, оптимізації системи існуючих навчальних закладів, забезпечення дотримання принципів безперервності освіти та дієвого поєднання теорії з практикою, створення професійного кадрового складу [1].

Стратегія реформування системи МВС висуває новітні вимоги не тільки до особистості поліцейського, а й до якості освітньої діяльності ЗВО із специфічними умовами навчання. Зміст оновленої поліцейської освіти має бути спрямований на створення таких умов розвитку особистості майбутніх професіоналів, які забезпечать формування професійної компетентності й актуалізацію особистісного потенціалу та іміджу правоохоронців.

Реформи вищої освіти загострюють питання цілей та результатів навчання академічних дисциплін, які визначають їхню роль у навчальних планах. Цінність філософії як навчальної дисципліни є визнаною на міжнародному рівні – зокрема, це підтверджують такі документи, як «Заява щодо ролі філософських програм у вищій освіті» Американської філософської асоціації; Стандарт викладання філософських дисциплін у бакалаврських програмах з філософії Агентства із забезпечення якості вищої освіти Великої Британії [2]; збірка рекомендацій ЮНЕСКО «Філософія, школа свободи: викладання філософії та навчання філософувати» [2] та ряд інших. Так, у розробленому Агентством із забезпечення якості вищої освіти Великої Британії стандарті викладання філософських дисциплін у бакалаврських програмах з філософії є таке формулювання: «Філософія прагне розуміти та критично розглядати ідеї щодо природи реальності, цінностей та досвіду, які відіграють всеосяжну роль у розумінні світу та нас. Проблематичні поняття, такі як існування, причина та істина з'являються у кожній сфері людського дослідження та діяльності». Крім того, експерти ЮНЕСКО в своїх рекомендаціях закладам вищої освіти світу наголошують: «Знову підтверджуємо ключову важливість навчання філософії

для критичного мислення» [2]. Дуже близько до функції розвитку критичного мислення знаходиться інша функція, яку забезпечує філософська культура – функція розвитку аргументативних навичок навчання, а також функція усвідомлення етичних підстав відповідальності і метатеоретична функція.

Роль і значення філософських дисциплін неодноразово підкреслювалося провідними українськими вченими – такими, як О. Бандура, І. Бичко, О. Гвоздік, М. Костицький, С. Кримський, О. Кулик, М. Попович, С. Пролеєв, Л. Шашкова, В. Шинкарук та ін.

Як зазначає С. Кримський, сучасна філософія прокладає стратегічні траєкторії людського самобудівництва, виступає як смислотворчість життя (літургія смислу) і є «єдиним засобом поставити людину перед основними проблемами буття». Разом з тим, вона «не уникає авантюри духу, бо сподівається наблизитись до безкінечного, абсолютного, вічного та незбагненного» [3, с. 111].

Сьогодні у вітчизняному освітньому просторі відбувається активне переосмислення статусу філософського знання і як наслідок, інституціоналізація відносно нових філософських дисциплін – практична філософія та дискурсивна етика. Безумовно, що наукові розвідки у цій царині будуть сприяти осмисленню їх пріоритетів і стратегії [4].

У сучасних умовах здобувачі вищої освіти повинні мати ґрунтовну світоглядну підготовку, яка дозволяє ефективно здійснювати юридичну та правоохоронну діяльність. Вміння усвідомити високий гуманістичний зміст своєї діяльності, обґрунтувати свою теоретичну позицію і оптимальне практичне рішення є ознакою високого професіоналізму і громадянської позиції юриста та правоохоронця. Таке обґрунтування, особливо в галузі практичних рішень, не завжди усвідомлюється, однак воно значною мірою визначається домінуючими настановами правового світогляду, і забезпечувати формування цього світогляду має філософія. Спроби вирішувати фундаментальні теоретичні проблеми юриспруденції або правоохоронної діяльності без філософського обґрунтування призводять, як правило, до їхньої релятивізації, або догматизації.

Таким чином, важливість і цінність філософських дисциплін визначається тим, що вони забезпечують світоглядно-методологічну підготовку здобувачів вищої освіти, яка передбачає не лише передачу знань, але й формування

філософського світорозуміння, гуманістичних ціннісних настанов та орієнтацій, ідеалів добра та справедливості, а також національної самосвідомості, закріплення навичок критичного, конструктивного мислення, розвиток вміння висловлювати та аргументувати власні думки, міркувати послідовно та логічно правильно, вести діалог і полеміку.

Слід зауважити, що викладання філософії – це, перш за все, соціальний процес формування критичного мислення суб'єкта діяльності в конкретних історичних умовах його існування, що обумовлено прагненням звернути увагу на підстави, що сприяють, незважаючи на всю складність сучасних історичних умов «виживання» філософії у ЗВО, формуванню творчого мислення навчання, і саме тому, цей соціальний процес не співпадає із ідеалами суспільства споживання [5, с.88].

Дослідження значення та ролі практичної філософії і дискурсивної етики в професійному самовизначенні особистості є актуальним ще й тому, що в останні роки докорінно змінились економічні, політичні і соціокультурні обставини життєдіяльності особистості і суспільства, утвердились нові пріоритети й цінності.

Сучасні зміни у соціальних відносинах потребують підвищення вимог до спеціаліста, де професійне самовизначення та ідентичність особистості виступають однією з головних передумов адаптації на етапі професійного становлення. Сформована фахова ідентичність є вагомим чинником з попередження професійних криз, пов'язаних зі специфікою змін у суспільстві.

Професійне самовизначення особистості поліцейського є важливою складовою процесу соціалізації, його результати полягають у змінах в структурі самосвідомості, які відбуваються поступово, нелінійно, супроводжуються формуванням професійних цінностей і професіоналізму.

Проблема професійного самовизначення на сьогодні стає однією з центральних у дослідженні становлення особистості поліцейського та її соціальної ефективності, успішності, професійної та життєвої самореалізації. Її наукове розв'язання відображає прагнення людини бути активним творцем, суб'єктом власного життя, самовизначатися у світі на основі усвідомлення себе та власного потенціалу.

Провідна роль і визначне місце філософії в системі вищої освіти на сучасному етапі має тільки зростати. Бо освітня і професійна підготовка фахівця без відповідного духовного

наповнення за умов ринково-орієнтованого суспільства здатна виявляти не так добродетності, як пороки. Все це ще більше актуалізує місію філософії в класичному її розумінні: самовіддано служити істині, прирощуючи наукове знання як таке; утверджувати дух свободи і вільного мислення; здійснювати комплексний (інтелектуальний і духовний) розвиток людини [6].

Перспективи подальших досліджень з відповідної тематики є обґрунтування конструктивних пропозицій щодо тенденцій та механізмів забезпечення системи всебічного особистісного розвитку, якісної підготовки до майбутньої професійної діяльності, постійного професійного зростання, соціальної та професійної мобільності особистості навчанців на етапі освітнього процесу у ЗВО, підвищення світоглядно-методологічної освітньої компоненти в цій підготовці, впровадження ефективних методів розвитку критичного мислення, аргументативних навичок, усвідомлення етичних підстав відповідальності у здобувачів вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Стратегія розвитку системи МВС України. URL: <https://mvs.gov.ua/uk/press-center/infographics/strategiya-rozvitku-sistemi-mvs-ukrayini>.
2. Кулик О. Роль філософії в університеті. URL: http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/21_2018/8.pdf.
3. Кримський С. Б. Під сигнатурою Софії. К. : Вид. дім Києво-Могилян. акад., 2008. 397 с.
4. Лой А. М. Основи практичної філософії : підручник / А.М. Лой, А.О. Баумейстер, Т.І. Ящук та ін. Вид. 2-ге, випр. та доповн. К. : Київ. ун-, 2016. 432 с.
5. Рибка Н. М. Практична філософія у справі адаптування людини до сучасного світу. *Філософія та гуманізм*. 2016. № 2 (4). С. 84–93.
6. Тур М. Г. Роль та місце філософії в освіті і науці. *Вісник гуманітарного наукового товариства*. 2014. Вип. 14. С. 68–77.